

HUKUK MAHKEMESİ KARARLARININ CEZA DAVASINA ETKİSİ

ÇELİK AHMET ÇELİK

Kural olarak, ceza ve hukuk mahkemesi kararları karşılıklı olarak birbirini etkilemez. Çünkü, hukuk ve ceza davalarının yapısı, konuları, amaçları, kanıtları değerlendirme ve yargılama yöntemleri birbirinden farklıdır. Ancak, bazı ayrı durumlarda ceza ve hukuk mahkemesi kararları birbirini etkiler. Bunların neler olduğunu aşağıda açıklayacağız.

I- KESİN HÜKÜM ETKİSİ

Hukuk Mahkemesinin, ceza mahkemesinde “kesin hüküm” oluşturan kararları, aslında Hukuk Mahkemesinde görülmesi gerekmele birlikte, özel yasa hükümleriyle ceza mahkemesinde de karara bağlanabileceği kabul edilmiş olan kararlardır.

Hukuk mahkemesi kararlarının, ceza davasında “kesin hüküm” oluşturması başlıca şu konularda söz konusu olur :

1- Haksız eyleme dayalı tazminat davalarına ilişkin hukuk mahkemesi kararları, ceza mahkemesinde “kesin hüküm” oluşturur.

Haksız eylemden (BK.m.41) kaynaklanan tazminat davasının kabulüne veya reddine ilişkin hukuk mahkemesinin “kesinleşmiş” kararları, aynı haksız eylem nedeniyle aynı davalıya karşı açılan ceza davasında da kişisel hak (tazminat) istenmişse, her iki mahkemedeki davanın konusu, tarafları ve dava nedeni aynı olduğundan “kesin hüküm” oluşturur.

2- Sahtelik davası hakkındaki hukuk mahkemesi kararı, ceza mahkemesinde “kesin hüküm” oluşturur.

Senetlerin sahteliği savı ile açılan davada (HMUK.m.314), hukuk mahkemesinin senedin sahte olmadığına ve davanın reddine ilişkin kararı kesinleşirse, bu karar ceza mahkemesinde “kesin hüküm” oluşturur. Ceza Mahkemesinde aynı senet hakkında açılan sahtelik davası, hukuk mahkemesinin “kesin hükmü” nedeniyle reddedilir.

Buna karşılık, hukuk mahkemesinin “senedin sahteliğine” ve bu nedenle iptaline ilişkin kararı, ceza mahkemesinde kesin hüküm oluşturmaz. Çünkü, hukuk yargılamasında suç niteliği araştırılmayacağından, bu ceza yargısının işidir.

3- Yaş düzeltme kararı, ceza mahkemesinde “kesin hüküm” oluşturur.

Ceza davası açılmadan önce , hukuk mahkemesince verilmiş ve kesinleşmiş olan yaş düzeltme kararı, ceza mahkemesi için “kesin hüküm” oluşturur; ceza mahkemesi aynı kişinin yaş düzeltme isteğini yeniden inceleyip karara bağlayamaz.

Hukuk mahkemesi, yaş düzeltme isteğini reddetmiş olsa bile, bu ret kararı ceza mahkemesinde “kesin hüküm” oluşturur.

Ancak, Yargıtay Ceza Genel Kurulu, ırza geçme ile ilgili birkaç davada yaş düzeltmeye ilişkin hukuk mahkemesi kararlarını kesin hüküm ve kesin delil kabul etmemiştir. (Örnek: CGK. 18.4.2000 gün E. 2000/5-74 - K. 2000/79 sayılı kararı.)

II-KESİN DELİL ETKİSİ

Bir davada verilmiş olan “kesin hüküm” tarafları, konusu, sebebi aynı olan ikinci davada “kesin delil” oluşturur. Örneğin, bir tazminat davasında ıslahtan sonra bakiye zarar için ikinci bir dava açılmışsa, önceki mahkeme kararı bu ikinci davada “kesin delil” olur.

Hukuk ve ceza yargısında, başlangıçta belirttiğimiz gibi, davaların yapısı, konuları, amaçları, kanıtları değerlendirme ve yargılama yöntemleri farklı olduğundan, hukuk

mahkemesi kararları, kural olarak, ceza mahkemesinde “kesin delil” oluşturmaz. Ancak, burada da, kesin hükümde olduğu gibi, bazı ayırık durumlar vardır. Bunlar:

1- Hukuk mahkemesinin, ceza mahkemesinde “kesin hüküm” kabul edilen kararları, aynı zamanda “kesin delil” niteliğindedir.

Yukarda açıklanan ayırık durumlarda, hukuk mahkemesinin ceza mahkemesinde “kesin hüküm” kabul edilen kararları, aynı zamanda “kesin delil” oluşturur. Yinelerseniz :

a) Haksız fiilden dolayı kısmi tazminat davası açılmış ve kesin hükme bağlanmış olup da, suçtan zarar görenin ceza davasına katılarak (hukuk mahkemesinde saklı tuttuğu) bakiye zararını ceza davasında istemesi durumunda, hukuk mahkemesinin tazminata ilişkin kararı, ceza davasındaki tazminat istemi için “kesin delil” oluşturur. Ceza mahkemesi, haksız fiilden dolayı tazminat isteme koşullarının varlığına ilişkin hukuk mahkemesi kararı ile bağlıdır. Ceza mahkemesi, sanığın beraatine karar verse bile, ceza davasına katılan davacının, hukuk mahkemesinde açtığı kısmi davada davanın kabulüne karar verilmiş olması nedeniyle, sanığın bakiye zararı ödemesine karar vermek veya davacının hukuk mahkemesine başvurmasına karar vermek zorundadır.

b) Hukuk mahkemesinin “senedin sahte olmadığına” ilişkin kararı, aynı senet hakkında “sahtecilik” davasına bakmakta olan ceza mahkemesinde, hukuk mahkemesi kararı “kesin delil” oluşturur. Yani, ceza mahkemesi, buna dayanarak sanığın beraatine karar vermek zorundadır.

c) Hukuk mahkemesinin “yaş düzeltme” davasında verdiği karar, ceza mahkemesinde “kesin delil” oluşturur.

2- Bekletici sorun yapılan hallerde, hukuk mahkemesi kararı, ceza mahkemesinde “kesin delil” oluşturur.

Ceza mahkemesi, bir hukuk davasının sonuçlanmasını “bekletici sorun” yapmışsa, bununla hukuk mahkemesinin vereceği kararı baştan kabul etmiş sayılacağından, bekletici sorun yapılan (sonucu beklenen) hukuk davasında verilen karar, ceza davasında “kesin delil” oluşturur.

3- Hukuk mahkemesinde, suç konusu çekler hakkında açılan davada, davacının “borçlu olmadığına hükmedilmiş ve bu karar Yargıtay’ca onanarak kesinleşmiş ise, ceza mahkemesinde sanık hakkında mahkûmiyet kararı verilemez.

Sanığın müştekiye karşı, Asliye Hukuk Mahkemesinde, suç konusu çekler nedeniyle borçlu olmadığına ilişkin açtığı davada, mahkemece “borçlu olmadığına” hükmedilmiş ve bu karar Yargıtay’ca onanarak kesinleşmiş ise, ödenmesi gereken çek konusu kalmadığından, ceza mahkemesince sanık hakkında karşılıksız çekten dolayı mahkûmiyet kararı verilemez.

III-TAKDİRİ DELİL ETKİSİ

Yukardaki üç ayırık durum dışında, hukuk mahkemesi kararları (kural olarak) ceza mahkemesinde “kesin delil” oluşturmaz. Ancak “takdiri delil” ya da başka bir söyleyişle “değerlendirilebilir delil” olabilir. Ceza mahkemesi, hukuk mahkemesi kararı ile yetinebileceği gibi, yeniden soruşturma ve delil incelemesi yapabilir.

Değerlendirilebilir kanıt konusunda Yargıtay 4.CD. 23.12.1996 gün E. 1996/8295 K. 1996/9884 sayılı kararında:

“Basın yoluyla hakaret suçundan açılan ceza davasında, daha önce hukuk mahkemesinde açılan tazminat davasında alınan kesinleşmiş kararın, "kesin kanıt" değil, “değerlendirilebilir kanıt” olduğu ve ceza hakimince doğrudan araştırma yapılması, haberin gerçeklik derecesinin saptanması, savunmaya ilişkin kanıtların toplanması, hukuk mahkemesindeki tazminat davasında dinlenen tanıkların anlatımlarının belirlenmesi, haberin

gerçek olduğu ortaya çıktığı takdirde okurların gereksiz merak duygularını doyurma yerine, bu haberin halk tarafından bilinmesinde kamu yararı bulunup bulunmadığının araştırılması, kamu yararı bulunduğu kabul edildiğinde ise küçük dűřürücü değer yargılarının habere eklenip eklenmediğinin incelenmesi ve bu konulardan, gerektiğinde bilirkişiden de gürűş alınarak karar verilmesi gerekirken, eksik incelemeyle hüküm kurulması bozmayı gerektirmiştir” denilmiştir.